

ΠΑΙΔΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

Κινηματογραφική φαντασία,

Ελληνικά και ξένα βιβλία για παιδιά και εφήβους

Της ΜΑΡΙΑΣ ΤΟΠΑΛΗ

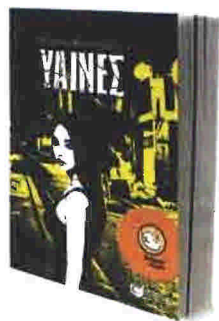
«**Κ**ι εκεί που περίμενε να φυσάει στο Σύνταγμα ο αέρας της δημιουργίας, συνάντησε το χάος. Και το χειρότερο γι' αυτόν – αυτό που κλόνισε την εμπιστοσύνη του στους ίδιους τους ανθρώπους – ήταν πως οι δημιουργοί του χάους, αυτοί που σπάγαν τη Βουλή και πετούσαν από τα παράθυρα καρέκλες, υπολογιστές, βιβλία – ακόμα και μοκέτες – δεν ήταν τίποτα πιτσιρικάδες. Ήταν ενήλικοι με γκριζούς κροτάφους ή και ασπρομάλληδες. Παππούδες σχεδόν.» Η διαίσθηση του Φίλιππου Μανδηλαρά θα απογοητεύσει, ίσως, όσους «διαβάζουν» τους «Αγανακτισμένους» του Συντάγματος με τα χρωματιστά γυαλιά του ιδεαλισμού. Πλέκοντας ένα δυστοπικό σενάριο με φόντο την επόμενη μέρα, μετά τη κρεοκοπία, ο συγγραφέας βλέπει τον όχλο των συμπολιτών μας να μεταλλάσσεται ποταπά σε «Υαίνες». Ετσι τιτλοφορεί το συναρπαστικό, ανατριχιαστικά επίκαιρο μυθιστόρημά του για εφήβους, νέους αλλά και ενήλικες.

Η ανάγνωση απομυθοποίηση της ενήλικης ελληνικής κοινωνίας του εδώ και του τώρα μοιάζει οφειλόμενος, για λογαριασμό των απελπισμένων εφήβων, φόρος της δημιουργικής συγγραφικής φαντασίας στην άρνηση των υπολοίπων, της κοινωνίας δηλαδή, να δούμε τον εαυτό μας κριτικά. Δεν ισοπεδώνει ούτε το συναίσθημα ούτε τη νοσταλγία μιας άλλης ζωής, μιας άλλης Αθήνας. Οπως όμως συχνά συμβαίνει στη μετωπική σύγκρουση εφήβων-γονέων, ρόλο διαμεσολαβητή αναλαμβάνει, συμβολικά έστω, η τρίτη ηλικία. Όταν η έφηβη πρωταγωνίστρια καταφεύγει στη χορταριασμένη μονοκατοικία του Λυκαβηττού, η ατμόσφαιρα μιας άλλης εποχής, περισσότερο απόμακρης σήμερα παρά ποτέ, ανατέλλει μέσα από τα κρυμμένα χαρτιά και τις κλειδωμένες ντουλάπες της εκλιπούσας Ισμήνης Τοπόλη. Η γυναικεία οπτική κυριαρχεί διαχρονικά και με ιδιαίτερο ριζοσπαστισμό. Η αλληλεγγύη ανάμεσα στις ετερότητες, τις οποίες εκπροσωπούν οι τρεις έφηβες, είναι ένας στοιχειώδης ηθικός κώδικας που εξανθρωπίζει. Η μόνη, ωστόσο, προοπτική είναι η προς τα έξω φυγή του εφηβικού τριό, μια ενδιαφέρουσα μεταφορά του μοντέλου «Θέλημα-εντ-Λουίζ»: μετανάστευση σ' ένα αόριστο, μακρινό, εξωελληνικό «αλλού». Η Αθήνα, η Ελλάδα του Μανδηλαρά, δεν έχει πλέον χώρο για θερμά, χειραφετημένα πλάσματα που θέλουν να ζήσουν ολοκληρωμένα και με αξιοπρέπεια.

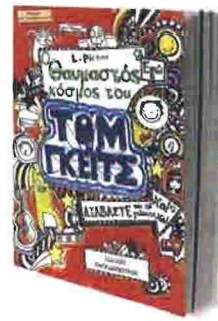
πολιτικός προβληματισμός

ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΜΑΝΔΗΛΑΡΑΣ
Yaines
 Εκδ. Πατάκη

ΕΪΜΙ ΙΓΚΝΑΤΟΦ
Οι ανύπαρκτες
 Εκδ. Ψυχογιός

LIZ PICHON
Ο θαυμαστός κόσμος του Τομ Γκέιτς
 Εκδ. Παπαδόπουλος

ANNA MERTZANI
Εχω δικαίωμα να πω μια ιστορία;
 Εκδ. Απόπειρα

Οι «ανύπαρκτες»

«Με ρώτησε για τον Μπαμπά και τον Ντάντι, και μετά μου είπε ότι θα ήθελε κι εκείνη να έχει δύο μπαμπάδες. Δεν έχει κανέναν, βλέπεις. Ούτε εγώ. Τουλάχιστον, κανονικό μπαμπά. Της είπες ότι ούτε εγώ έχω μπαμπά;» Στον δρόμο που χάραξε ο ευφάνταστος και ευπώλητος «Σπασίκλας» βαδίζουν «Οι ανύπαρκτες» της Είμι Ιγκνάτοφ: λίγο κείμενο, όψη χειρογράφου, εικονογράφηση που θυμίζει σκίτσα στο περιθώριο σχολικού τετραδίου, σούπερ-άνετο προεφηβικό λεξιλόγιο. Τα βιβλία της κατηγορίας αυτής απευθύνονται στους προεφήβους που ασφυκτιούν ανάμεσα στην παιδικότητα, που πα δεν τους χωράει, και στο «σταριλίκι» των ήδη εφήβων που μεγαλουργούν εκτυφλωτικοί και ακατάδεκτοι. Οι «ανύπαρκτες» Λίντια και Τζούλι συγγράφουν από κοινού το βιβλίο, με τη μορφή λευκώματος, ποθώντας να γίνουν σταρ. Στην πραγματικότητα ξεδιπλώνουν με χιούμορ και ευαισθησία όλο το σύμπλεγμα του κοριτσόκοσμου, με τις μικροκακίες και τις μικροϊντριγκες, που στα μάτια των πρωταγωνιστριών προσλαμβάνουν, φυσικά, τραγικές διαστάσεις. Η μία είναι παιδί ζευγαριού ομοφυλόφιλων ανδρών, η άλλη χωρισμένου ζευγαριού, αλλά τίποτε από τα δύο δεν «μυρίζει» κρυπτο-προτεσταντική πολιτική ορθότητα. Ποικίλουν και νοστιμίζουν, α-

ντίθετα, τον αληθινό μπαχτσέ που είναι ο κόσμος των δύο κοριτσιών μεταξύ σχολείου και σπιτιού.

Υβριδικό μετακόμικ

«Dude3 Dude3 Dude3! Γιεεεε! Γι-ούπππππ! Ανυπομονώ, φίλε! Καλά,

δεν το κάνω με τίποτα, έτσι;/ ΟΥΤΕ ΕΓΩ... ΣΟΥΠΕΡ! Να σου δανειστώ το περιοδικό μετά; Φέρ' το στο σχολείο./ Ωχ, ο μπαμπάς. Ωρα για καμένο φαγητό./ Πες πως είναι φαστ φουντ... και φά' το τελείως... φαστ./ Χα! Χα! Θα το δώσω στην Ντίλια... Ούτε θα το προσέξει με τα μαύρα

γυαλιά. ΤΟ ΦΡΙΚΙΟ.» Τυπικός (πλεκτρονικός) διάλογος του Τομ Γκέιτς με τον κολλητό του, τον Ντέρεκ. Άλλη μια σπιρτόζικη εγγραφή, διά χειρός Liz Pichon, στο υβριδικό μετακόμικ είδος αλά «Σπασίκλα», με πρωταγωνιστή και αυτή τη φορά έναν προέφηβο, τον Τομ, που αναμετρείται πότε με τη μισητή μεγαλύτερη αδερφή, την Ντίλια, και πότε με τα σχολικά καθήκοντα που επιβάλλει ο κ. Φούλερμαν, ο δάσκαλος. Το γεγονός, πάντως, ότι και το είδος αυτό χωρίζεται εμφανώς και αυτονόητα σε «αγορίστικο» και «κοριτσίστικο» θα πρέπει να μας προβληματίσει για τον τρόπο που δομείται η έμφυλη ταυτότητα σε αυτές τις ηλικίες. Οι φανατικοί, βεβαίως, αναγνώστες θα τα καταβροχθίσουν όλα, αδιακρίτως.

Αγωγή του πολίτη

Προσχηματικά μυθιστορηματική «αγωγή του πολίτη», με έμφαση στην έννοια του δικαιώματος και σε όσες έννοιες συναρτώνται προς αυτήν, έντυπο παράρτημα τη διεθνή «Σύμβαση για τα δικαιώματα του παιδιού» και ελκυστική εικονογράφηση προσφέρει το «Εχω δικαίωμα να πω μια ιστορία;». Δύσκολα ζητήματα όπως η κακοποίηση, η βία, η θρησκευτική και φυλετική διαφορά, αλλά και η σύγκρουση δικαιωμάτων γίνονται αντικείμενο εύληπτης και καλογραμμένης πραγμάτευσης. Λι-

ΚΩΣΤΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΕΛΛΟΣ
The Ghost Fish

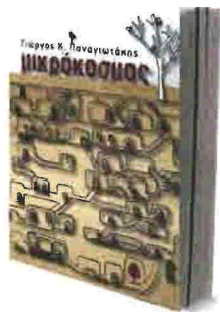
Αρχές του 21ου αιώνα. Ο γιος του υπαλλήλου που γυρίζει μετά από λαμπρές σπουδές στην Αμερική, για να κάνει μπίζνες, λίγο πριν την Ολυμπιάδα... Η μυθιστορία της ισχυρής Ελλάδας που τσακίστηκε στα βράχια της παγκοσμιοποίησης, η χρεοκοπία μιας ανέτοιμης κοινωνίας που «πνίγηκε με το σάλιο της». Μοιάζει βίντεο-κλιπ, με αισθήσεις, χρώματα και ανατρεπτικό χιούμορ, αληθινά προκλητικό για όσα παρακολούθησαμε σαν θεατές και τώρα πληρώνουμε σαν πρωταγωνιστές...

ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ ΑΠΟ ΤΙΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΛΙΒΑΝΗ ΣΕ ΟΛΑ ΤΑ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΑ

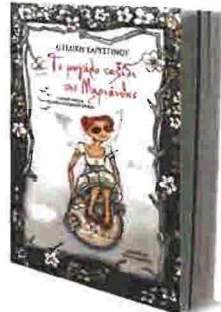

ΠΑΙΔΙΚΑ

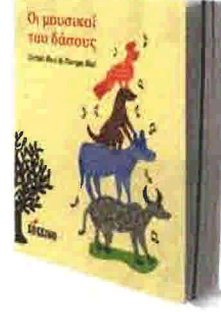
Ταυτότητα είναι το σύνολο των χαρακτηριστικών ενός ανθρώπου. Δηλαδή...

ΓΙΩΡΓΟΣ Κ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΑΚΗΣ
Μικρόκοσμος
 Εκδ. Κέδρος

ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΚΑΡΥΣΤΙΝΟΥ
Το μεγάλο ταξίδι της Μαριάνθης
 Εκδ. Καστανιώτη

SIRISH RAO & DURGA BAI
Οι μουσικοί του δάσους
 Εκδ. Κόκκινο

► γότερο μυθιστόρημα και περισσότερο αυτοτελή κεφάλαια μιας εισαγωγής στην έννοια του δικαιώματος και συναφών νομικών εννοιών, το βιβλίο αυτό της Μερτζάνη δεν θα έπρεπε να λείπει από καμιά οικογενειακή και σχολική βιβλιοθήκη.

Σαν ταινία της Pixar

Ο «μικρόκοσμος» έχει, όπως και τα προηγούμενα βιβλία του Γιώργου Κ. Παναγιωτάκη, έντονο το στοιχείο της γρήγορης, φανταστικής, ολο-

κλπωμένης αφήγησης. Η δομή, η ατμόσφαιρα και οι πρωταγωνιστές το φέρνουν πολύ κοντά στο σύγχρονο ανθρωπομορφικό 3D animated film. Ένα ανάητρο θηλυκό έντομο (προδήλως μυρμήγκι), η Σβέλτα, που εξαιτίας της αναπηρίας της παίρνει και υποτιμητικά παρατσούκλια όπως «Μείον Ένα» και «Τραμπάλα», θέτει σε αμφισβήτηση το ολοκληρωτικό, στρατοκρατούμενο βασίλειο και την καταθλιπτική κοινωνία της. Με το ευφάνταστο εύρημα του ερωτικού μηνύματος που μεταφέρεται με ακούσια αγγίγματα, σαν αισιόδοξη νομοτέλεια, ο Παναγιωτάκης πυροδοτεί την εξέγερση, το όνειρο, την εξέλιξη του μύθου. Στο τέλος, οι φυγάδες επαναστάτες εραστές απογειώνονται με τη βοήθεια του γνωστού «κλέφτη», της κνουδωτής φυτικής μπαλίτσας που διασχίζει τον αιθέρα. Γιατί τα παιδιά της τετάρτης ή της πέμπτης ή της έκτης δημοτικού να μη γράψουν την πρώτη τους βιβλιοπαρουσίαση συγκρίνοντας το βιβλίο αυτό με μίαν από τις ταινίες της Pixar;

Φανταστική Οδύσσεια

«Η Βροχή, δισέγγονη του μεγάλου Ουρανού, έχει πέσει κληνής και ολιμερίς θρηνεί επειδή ο αγαπημένος της Κεραυνός την εγκατέλειψε. Τα δάκρυά της είναι τόσο πολλά, που απειλούν να πνίξουν το σύμπαν». Τα παιδιά των πρώτων τάξεων του Δη-

μοτικού μπορούν να «ακούσουν» το «μεγάλο ταξίδι της Μαριάνθης», μια φανταστική Οδύσσεια με πέντε δοκιμασίες στον απόηχο του Τόλκιν, για το τολμηρό ξωτικό με τα μωβ μάτια (απαραίτητος ο ενήλικας-αφηγητής!). Μια κάποια αφαίρεση θα ελάφρυνε ίσως χωρίς να μειώσει σε ενδιαφέρον και σασπένς τη βασική αφήγηση, που δικαιώνει την τόλμη και τον συναισθηματισμό, την αποκοτιά και την ευαισθησία.

Αθάνατο παραμύθι

Για παιδιά προσχολικής ηλικίας και νηπιαγωγείου, ένα αθάνατο παραμύθι των Γκριμ, σε υψηλής ποιότητας πολυπολιτισμική εκδοχή, όπως μας έχουν ήδη συνηθίσει οι εκδόσεις «Κόκκινο». Πρόκειται για ινδική διασκευή του γνωστού παραμυθιού «Οι μουσικοί της Βρέμης», όπου τα τέσσερα εγκαταλελειμμένα από τους σκληρόκαρδους κυρίου τους ζώα ξαναφτιάχνουν τη ζωή τους: αισιόδοξη αλληγορία της συνταξιοδότησης και της αποστράτευσης, που δεν γνωρίζει σύνορα και εποχές. Η βραβευμένη εικαστικός από την Ινδία Durga Bai εικονογραφεί τον βορειοευρωπαϊκό μύθο με τη χαρακτηριστική τεχνολογία της φυλής Gond. Παράδοση και εξωτισμός, αφήγηση και εικόνα συμπλέκονται σ' ένα βιβλίο, συλλεκτικό απόκτημα για μικρούς και μεγάλους.

